Template p2.qxd 10/31/2012 5:23 PM Page 1

ԳԱԼԻՖՈՐՆԻԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՊՍԱԿՈՒԵՑԱՒ Ս.Դ.Հ.Կ-Ի 125 ԱՄԵԱԿԻ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ

Գալիֆորնիոյ գաղութի պատմութեան մէջ յիշարժան եւ անմոռանալի թուական մը պիտի մնայ 27 Հոկտեմբեր 2012-ը, քանի որ այդ օր տեղի ունեցաւ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան հիմնադրութեան 125 ամեակին նուիրուած գիտաժողով մը (սեմինար), Պըրպէնքի Ուըտպըրի Համալսարանի «Ֆլէչըր Ճոնզ» հանդիսասրահին մէջ, առաւօտեան ժամը 9-էն մինչեւ կ.ե. ժամը 5:

Արդարեւ, գիտաժողովի կազմակերպիչները (Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւն եւ Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութիւն), ոչ մէկ ճիգ խնայած էին ակադեմական ամենաբարձր մակարդակով նշելու այս պատմական եզակի իրադարձութիւնը:

Սեմինարի մասնակիցները, շուրջ 200 հոգի, նախասրահին մէջ ցուցադրուած ցուցանակներու միջոցով ծանօթացան ՍԴՀԿ-ի տարբեր ժամանակաշրջաններու գործունէութեանց, լուսանկարներուն եւ այլ ծանօթագրութեանց:

125 ամեակի գիտաժողովին նուիրուած բարձրորակ խնամքով պատրաստուած յայտագիր գրքոյկ մը բաժնուեցաւ հանդիսականներուն:

Սրահէն ներս իրենց ներկայութեամբ աչքի կը զարնէին Արեւմտեան Թեմի առաջնորդ Գերշ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Հայ Աւետ. Եկեղեցիներու տնօրէն Վեր. Ճօ Մաթոսեան, Հայաստանի աւագ հիւպատոս տիար Գրիգոր Յովհաննիսեան եւ իր խորհրդականը՝ Արտակ Գալստեան, Արեւմտեան Թեմի նախկին առաջնորդ Գեր. Վաչէ Արք. Յովսէփեան, Սան Տիեկոյի Հայց. Եկեղեցւոյ հովիւ Արժ. Տ. Տաթեւ Ա. Քհնյ. Թաթուլեան, Հարաւային Գալիֆորնիոյ համալսարաններու դասախօսներ, Ս.Դ.Հ.Կ.ի ղեկավարներ, ինչպէս նաեւ տարբեր կազմակերպութեանց, մամուլի եւ մտաւորականութեան ներկայացուցիչներ:

Սեմինարի կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով ելոյթ ունեցաւ Նոր Սերունդ Մշկթ. Միութեան ատենապետ Յարութ Տէր Դաւիթեան, որ նախքան իր բացման խօսքը՝ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգանքի տուրք մատուցանել ի յիշատակ Հոկտ. 27, 1999-ի զոհերուն եւ իրենց կեանքը հայ ժողովուրդին նուիրաբերած նուիրեալներուն: Ապա՝ հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով անդրադառնալէ ետք 125 տարիներու Հնչակեան կուսակցութեան գործունէութեան, նշեց հետեւեալը. «Եթէ այս գիտաժողովը նպաստէ երկարամեայ հայ կազմակերպութեան մը տարիներու գործունէութեան ընդմէջէն, մեր մէջ զօրացնելու մեր հայկական էութեան գիտակցութեան սաղմը, մենք՝ մեծապէս գոհացած պիտի ըլլանք անոր արդիւնքէն»:

Գիտաժողովի բացումին ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Արեւմտեան Թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան: Ան բարձր գնահատեց Մայր Կուսակցութեան հիմնադիրներու Հայրենիքին ծառայելու իրենց տեսիլքն ու ուժականութիւնը: «Անոնց յիշատակը թող միշտ պայծառ մնայ եւ թող այս իրադրութիւնը՝ նոր աւիւն մը դառնայ նոր սերունդին եւ գեղեցիկ ընծայումն ըլլայ անոնց պայծառ յիշատակին»:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ նաեւ Ուըտպըրի Համալսարանի տնօրէն՝ Դոկտ. Տան Սենթլէր եւ նախագահին անունով շնորհաւորեց Ս.Դ.Հ.Կ.ի 125-ամեակը: Ան յայտնեց, թէ իրենց համալսարանն ու Հնչակեան Կուսակցութիւնը գրեթէ նոյն տարիքն ունին եւ ուրախութեամբ ընդգծեց, որ համալսարանի ուսանողութեան քսան առ հարիւրը հայերէ կը բաղկանան:

Այստեղ կ'ուզենք նշել, որ սոյն գիտաժողովի հովանաւորներն էին UCLA համալսարանի Ռիչըրտ Յովհաննիսեանի անուան ժամանակակից Հայոց Պատմութեան ամպիոնը, Ուըտպըրի համալսարանը, Միշիկըն համալսարանի Հայկական Հետազօտական Կեդրոնը եւ Հայկական Ուսումնասիրութիւններու եւ Հետազօտութեանց Ազգային Ընկերակցութիւնը:

Գիտաժողովը ամբողջովին համակարգչային արդի մեթոտներով եւ արբանեակային հեռաստրումով, մատչելի դարձաւ աշխարհի չորս ծագերուն, sdhp125.org հասցէով:

Առաջին նստաշրջանի համադրողն էր փրոֆ. Սեպուհ Ասլանեան: Ելոյթ ունեցան հետեւեալները.

Փրոֆ. Հրաչ Չիլինկիրեան (Լոնտոնէն-ուղղակի եթերով), նիւթ՝ Կայսրութիւններու անկումէն մինչեւ համաշխարհայնացման դարը. հայկական քաղաքական գաղափարախօսութեան եւ ռազմավարութեան խնդիրներ եւ հարցադրումներ:

Դոկտ. Աբել Քհնյ. Մանուկեան՝ «Ժընեւ եւ Հնչակեան կուսակցութեան ստեղծումը»:

Փրոֆ. Ժիրայր Լիպարիտեան՝ «Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան ակունքներուն մօտ. խնդիրներ եւ յարակարծիքներ»:

Երկրորդ նստաշրջանի համադրողն է փրոֆ. Հուրի Պէրպէրեան: Խօսք առին հետեւեալները.

Փրոֆ. Վահրամ Շամմասեան, նիւթ՝ «Բացարձակ մենատիրութիւն-Հնչակեան Յեղափոխական Դրուագը 1890-ականներու հայկական Մուսա Լեռի մէջ»:

Դոկտ. Կարապետ Մոմճեան «1895-1914 Հայկական Յեղափոխական եւ քաղաքական կազմակերպութիւններու յարաբերութիւնները Երիտասարդ Թուրքերու հետ»:

Փրոֆ. Գէորգ Պարտագճեան՝ «Գաղափարաբանութիւն եւ գրականութիւն. Մայր Կուսակցութիւնը եւ անոր մտաւորական զաւակները»:

Ճաշի դադարէն ետք տեղի ունեցաւ երրորդ նստաշրջանը: Համակարգող՝ փրոֆ. Արա Սանճեան: Չեկոյց տուին հետեւեալները.

Փրոֆ. Ռիչըրտ Յովհաննիսեան, նիւթ՝ «Հնչակեան Կուսակցութիւնը եւ Հայաստանի Առաջին Հանրապետութիւնը»:

Պրն. Արամ Արքուն՝ «Համաշխարհային Առաջին պատերազմէն ետք Հնչակեան Կուսակցութեան դերը Կիլիկիոյ մէջ»:

Փրոֆ. Արա Տօսթուրեան՝ «ՍԴՀԿ-ի աշխատաւորական եւ քաղաքական գործունէութիւնը ԱՄՆ-ի արեւելեան շրջանին մէջ, Հնչակեան Համաշխարհային պարունակին մէջ (1890-2000)»:

Յետմիջօրէի դադարէն ետք չորրորդ նստաշրջանի համակարգողն էր փրոֆ. Ժիրայր Լիպարիտեան: Խօսք առին.

Դոկտ. Վարդան Մարտիրոսեան՝ «Հարաւային Ամերիկայի Հայկական գաղութներու մէջ Հնչակեան Կուսակցութեան գործունէութիւնը. սկզբնական շրջանի ուրուագիծ մը»:

Փրոֆ. Արա Սանճեան՝ «Խրուշչեւը, Ղարաբաղն ու Հնչակեանները. փաստագրական ուղեւորութիւն մը բանաւոր պատմութեան աշխարհի յառաջխաղացքին մէջ»:

Արդարեւ, վերոյիշեալ ականաւոր պատմաբանները եւ ակադեմականները՝ իրենց վերլուծումներով եւ քննարկումներով ՍԴՀԿ-ի պրիսմակին ընդմէջէն անդրադարձան անցնող 125 տարիներու հայ ժողովուրդի պատմութեան զանազան երեսներուն: Իւրաքանչիւր նստաշրջանի աւարտին՝ ներկաները իրենց շահեկան հարցումներով յաւելեալ լուսաբանութիւններ ստացան արծարծուած նիւթերուն շուրջ:

Գիտաժողովի աւարտին փակման խօսքը կատարեց ՍԴՀԿ Կեդր. Վարչութեան անդամ ընկ. Տոքթ. Համբիկ Սարաֆեան: Ան մասնաւորապէս նշեց, որ Կուսակցութիւններու գոյութիւնն անժխտելի է մեր հայ իրականութեան մէջ: Անոնք են, որ պայքարեցան եւ ազատ անկախ հայրենիք մը ունենալու գաղափարն իրականացուցին: Եթէ ոչինչ ընէինք Թուրքիոյ մէջ, այսօր անհայրենիք պիտի մնայինք այլ ազգերու նման: Որպէս փոքր ժողովուրդ, այն իրագործումները որ ցարդ կատարուած են՝ հպարտացուցիչ են եւ ապշեցուցիչ: Իր ելոյթի աւարտին կոչ ուղղեց հայրենիքի աւանդական կուսակցութիւններուն՝ վերադառնան իրենց արմատներուն, քաղաքական եւ գաղափարական շինիչ վերլուծութիւններով իրենց նպաստը բերեն բարգաւաճ եւ կենսունակ հայրենիքի մը ստեղծումին:

Խօսք առաւ նաեւ Գերշ. Վաչէ Սրբազան եւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց այս ակադեմական բարձրորակ միջոցառումին համար: Մաղթեց, որ յառաջիկայ տարիներուն եւս նման հանդիպումներ ըլլան քննարկելու համար մեր եկեղեցին ու նոր սերունդը դիմակալող հարցերը:

Ուշ երեկոյեան, Կլենտէյլի «Ֆէնիշիա» ճաշարանին մէջ, գիտաժողովի կազմակերպիչ յանձնախումբը ճաշկերոյթով մը պատուեց տարբեր շրջաններէ ժամանած հիւր դասախօսներն ու գիտնականները:

Այստեղ շնորհակալական խօսքերով հանդէս եկան Լոս Անճելոսի մօտ Հայաստանի աւագ հիւպատոս տիար Գրիգոր Յովհաննիսեան, Ս.Դ.Հ.Կ. Կեդր. Վարչութեան անդամ՝ ընկ. Տոքթ. Համբիկ Սարաֆեան եւ ՆՍՄՄ-ի ատենապետ Յարութ Տէր Դաւիթեան: Անոնք շնորհաւորելով այս գիտական բարձրորակ սեմինարի բոլոր մասնակիցներն ու կազմակերպիչները, մաղթեցին նորանոր յաջողութիւններ իրենց յետագայ աշխատանքներուն:

Վարձքը կատար բոլորին:

ՔԱՋԱԼԵՐԵՑԷՔ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ «ԱՐԱՐԱՏ»Ի ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ՁԵՐ ՕՐԻՆԱԿԸ

ԱՌ ԳԵՐԵՐՁԱՆԻԿ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԹ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

Լիբանանի առաքելական ճամբորդութենէս վերադարձին, խորին երախտագիտութիւնս կ'ուզեմ յայտնել ձեզի, այն ջերմ ընդունելութեան համար, որ ցուցաբերեցիք իմ անձիս հանդէպ ամբողջ կեցութեանս ընթացքին: Անձնապէս ձեզի շնորհակալութիւն յայտնելով, կը փափաքիմ արտայայտել նաեւ իմ անկեղծ երախտապարտութիւնս Կիլիկիոյ Հայոց Պատրիարքութեան եպիսկոպոսներուն եւ հաւատացեալներուն, գնահատելով անոնց փառաւոր հիւրընկալութիւնը:

Շնորհակալութիւններս կ'ուղղեմ նաեւ բոլոր անձերուն, որոնք իրենց նուիրումով եւ արդիւնաւոր գործունէութեամբ նպաստեցին այդ օրերուն արարողութիւններու եւ հանդիպումներու բարի ընթացքին:

Մեծ ուրախութեամբ իմ սրտիս մէջ կը պահեմ այդ ժամերու յիշատակը, ուր հանդիպեցայ այնքան հաւատացեալներու, որոնք ժամանած էին բոլոր տարածաշրջանէն, խանդավառ կերպով բացայայտելու իրենց գորովը եւ փարումը Պետրոսի Յաջորդին: Բազմաթիւ հանդիպումներու ընդմէջէն իմացայ շրջանի մարդկային հարստութիւնը եւ եկեղեցական կենսունակութիւնը, բայց նաեւ Միջին Արեւելքի ժողովուրդներու տառապանքը, որոնք շատ անգամ բռնութեան զոհ կը դառնան: Այս անմոռանալի պահերու արդիւնաւէտ արգասիքը կարող է քաջալերել եւ ուղղել Եկեղեցին Միջին Արեւելքի մէջ, որպէսզի արիաբար ապրի հաշտութեան իր վկայութիւնը եւ յոյսով նայի դէպի ապագան: «Եկեղեցին Միջին Արեւելքի մէջ» առաքելական յորդորի ստորագրութեամբ եւ յանձնումով, կը փափաքիմ, որ այս սիրելի երկրին մէջ վերածնի հաշտութիւնը, արդարութիւնը եւ խաղաղութիւնը:

Սուրբ Կոյս Մարիամի յանձնելով Միջին Արեւելքի այս սիրելի շրջանը, ձեզի կ'ուղղեմ առաքելական օրհնութիւնը, ինչպէս նաեւ եպիսկոպոսներու, քահանաներու, կրօնաւորներու, կրօնաւորուհիներու եւ Կիլիկիոյ հայոց պատրիարքութեան բոլոր հաւատացեալներուն:

Վատիկան, 2 Հոկտեմբեր 2012

Բենեդիկտոս ԺԶ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿՐՆԱՅ ԴԱՌՆԱԼ ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեան այցելեց Արարատ մարզի Արտաշատի հնավայր, նաեւ Երեւանի Շենգաւիթ եւ Երեբունի պատմահնագիտական արգելոց թան-

գարաններ, ուր ան ծանօթացաւ հնագիտական ուսումնասիրութիւններուն: Հնագիտութեան եւ ազգագրարութեան հիմնարկի տնօրէն Բաւել Աւետիսեանի համաձայն, վերջին տարիներու հնագիտական պեղումները հսկայական նիւթեր տուած են հայոց հնագոյն անցեալին վերակազմութեան վերաբերեալ: «Մեր երկիրը կրնայ դառնալ հնագիտական ուսումնասիրութիւններու խոշոր կեդրոն», ըսաւ Աւետիսեան: Նախագահ Սերժ Սարգսեան նաեւ կայացուց խորհրդակցութիւն, Հայաստանի մէջ հնագիտական աշխատանքներու ընդհանուր վիճակին մասին:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԽԱԲՈՒԱԾ Է

Եւրոխորհրդարանի անդամ, Լիւքսամպուրկի մէջ Հայաստանի պատուոյ հիւպատոս Ֆրանք Էնկէլ յայտարարեց, որ Ատրպէյճան մեծ պատասխանատուութիւն կը կրէ, Եւրոմիութեան անդամ երկրին (այսինքն՝ Հունգարիոյ) դաւաճանելու համար: «Արմենփրէս» գործակալութեան տրուած հարցազրոյցի մէջ, Էնկէլ յիշեցուց, որ Պաքու Պուտափեշտին խոստացած էր ազատ չար-

ձակել մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովը, սակայն կատարեց ճիշդ հակառակը: «Դժուարութեամբ կը հասկնամ, որ Հունգարիոյ իշխանութիւնները այնքան միամիտ կրնային ըլլալ եւ վստահիլ Ատրպէյճանի իշխանութիւններու խոստումներուն», ըսաւ պատգամաւորը: Ան նաեւ մտահոգութիւն յայտնեց, որ այդպիսի համաձայնութեան կայացման համար, հիմք ծառայած են որոշ պայմանաւորուածութիւններ: Միլիառներու խոստումները չեն բացառուիր, ըստ եւրոպացի ներկայացուցիչին: